

Különleges másfél órát tölthet el Shakespeare egyszerre baljós és varázslatos világában az, aki beül a Bóbita Bábszínház legújabb felnőtteknek szóló bábelőadására, a MacbeTT-re. A gyönyörűen elkészített, faragott bábokkal eljátszott, kivételes színészi játékkal előadott „bábos rítus” háttéréről, gondolatvilágáról, koncepciójáról és a mának szánt üzenetéről Alapi Tóth Zoltán rendezővel beszélgettünk. (Fotók forrása: Bóbita Bábszínház)

- A *Macbeth*-et, mint Shakespeare egyik népszerű drámáját már többféleképpen feldolgozták, főként színpadon és filmen. Tudomásom szerint azonban bábszínházi adaptációt, legalábbis Magyarországon, még nem készítettek belőle. Nem érezted ezt nagy kihívásnak?

- Azért nem tűnik számomra akkora vállalásnak – noha valójában az –, mert amikor a *Macbeth*-et néztem vagy olvastam, és előkerültek a boszorkányok, a szellem, valamint a folyamatos gyilkosságok kérdései, arra jutottam, hogy ezek színpadi ábrázolása sok esetben meglepően egyszerű, naturális megoldások felé sodorna. Én azonban mindig indirekt módon közelítettem a darabhoz, mert úgy éreztem, hogy ez az előadás inkább egyfajta bábos rítust kíván. Ebben a formában több térben mozgunk, bábok és élő emberek közös világában, ahol a csodát nem is kell külön keresni, mert szinte magától megszületik. Ebben a metaforikus közegben a brutálisnak ható halálesetek is sokkal tisztábban, elemeltebben és színházibb erővel jeleníthetők meg, ráadásul úgy, hogy a történet előrehaladtával egyre sűrűsödő erőszak sem pusztán látványként, hanem jelentésként válik jelenvalóvá.

- Miért vettétek elő most ezt a darabot? Miről szól szerinted Shakespeare műve?

- Arról szól, amiben élünk. Nem kell messzire mennünk, a mi világunk is benne van. Egy körkörös ciklusban létezünk. A Macbeth kapcsán mindig az jut eszembe, hogy emberöltőnként – ami nálunk, magyaroknál nagyjából 25–30 évet jelent – visszanyúlunk valamilyen kezdethez. Ha megnézzük 1919-et és 1949-et, '56-ot és '89-et, azt látjuk, hogy újra és újra történik velünk valami, amit meg akarunk változtatni.

Ez a ciklikusság abban ölt testet, ahogyan a hatalomról gondolkodunk. Az adott közeg viszonya a hatalomhoz, és a hatalom viszonya ahhoz a közeghez, amely létrehozta, folyamatosan alakítja egymást. A *MacbeTT*-ben ez a játék letisztult formában jelenik meg. Ott van benne az a gondolat, hogy minden kultúra, amely meg akar szabadulni a bűntől, ezzel a mozdulattal újra bűnbe eshet.

A kérdés az, hol kezdődik a tisztaság, és mit jelent egyáltalán. Ha felakasztom az igazságtalant, vagy megállítom őt, az ugyanannak a folyamatnak a része. A jakobinus diktatúra vagy bármely rendszer- és hatalomváltás azt mutatja, hogy a kiindulópont sokszor a jó szándék. Ez azonban könnyen átfordul, amikor a hatalom fenntartása válik elsődlegessé. Gondolhatunk a Thermidori Konvent működésére, a Rákosi-rendszerre, vagy akár Mátyás király és Janus Pannonius viszonyára. Mindegyik helyzet ugyanazt a kérdést teszi fel: hol van az igazságom vezetőként?

Az előadás egyik legizgalmasabb dilemmája, hogy a jóslat honnan érkezik. Külső, földöntúli erő, vagy bennünk születik meg, és csak formát kap?

Személyesen is közel áll hozzám ez a kérdéskör. Jó kapcsolatban voltam Eduardo Rózsa-Floresszel, aki Horvátországban háborús hősként ismert, nálunk nehezen meghatározható a megítélése. Mesélt a háborúban megélt tapasztalatairól, amelyek mélyen hatottak rám. Az ember, amikor életet vesz el, azt nem tudja nyom nélkül megtenni. Ezek a történetek bennem dolgoztak tovább, és a *MacbeTT* helyzeteiben találtak formát, irodalmi és színpadi anyaggá válva.

MacbeTT – ahol a néző is a bábos rítus része

Írta: Major Zoltán

2026. március 25. szerda, 13:13

